

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 25 października 2023 r.

Pozycja 285

POSTANOWIENIE

z dnia 20 lipca 2023 r.

Sygn. akt Ts 225/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.H. o zbadanie zgodności:

§ 4 ust. 1 w związku z § 17 ust. 2 pkt 2 oraz § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, ze zm.), „w zakresie, w jakim powyższe przepisy:

- ustalają stawki za działanie z urzędu, w tym za obronę obwinionego przed Sądem Rejonowym, jako znacznie niższe niż stawki ustalone dla działania z wyboru, wedle rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie, przy tych samych czynnościach i nakładzie pracy oraz odpowiedzialności
- dają możliwość podwyższenia stawki dla obrońcy/pełnomocnika z urzędu do wysokości maksymalnej tylko 150% stawki minimalnej, podczas gdy przy takich samych kryteriach dla pełnomocnika/obrońcy z wyboru maksymalne podwyższenie wynosi 600%
- nie przewidują, przy ocenie wymiaru wynagrodzenia, oprócz adekwatności nakładu pracy adwokata oraz wkładu w końcowe rozstrzygnięcie, jak i uwzględnienia czasu trwania postępowania – także zmian wartości siły nabywczej pieniądza”, z:
 - 1) art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie 2, art. 32 ust. 2 oraz art. 92 ust. 1 zdanie 1 i w związku z art. 2 i art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 2) art. 30 w związku z art. 2 i art. 7 Konstytucji; 3) art. 64 ust. 2 i art. 30 w związku z art. 190 ust. 1 i art. 2 i art. 7 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 3 października 2022 r. (data nadania) A.H. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru,

wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżąca – wykonująca zawód adwokata – została wyznaczona obrońcą z urzędu w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Z. (sygn. akt [...]). W toku postępowania wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, obliczonych według stawek jak dla obrońcy z wyboru.

Postanowieniem z 2 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w Z. ustalił i przyznał na rzecz skarżącej kwotę 354,34 złotych brutto tytułem nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu w sprawie o sygn. akt [...] i nie uwzględnił wniosku w pozostałym zakresie. Na powyższe rozstrzygnięcie skarżąca wniosła zażalenie.

Sąd Okręgowy w Ś. postanowieniem z 7 lipca 2022 r. (sygn. akt [...]) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

2. Zdaniem skarżącej zakwestionowane przepisy nie zapewniają pełnomocnikom i obrońcom działającym z urzędu prawa do należytej ochrony ich prawa majątkowego oraz powodują nierówne traktowanie przez władze publiczne podmiotów, które należy zaliczyć do jednej, podobnej grupy adresatów norm prawa. Skarżąca wskazuje również na nieuzasadnione różnicowanie wynagrodzenia za tę samą pracę, przy tej samej odpowiedzialności oraz wymogach staranności, na podstawie rozporządzenia przekraczającego delegację ustawową, a co też – jej zdaniem – stanowi naruszenie prawa do poszanowania godności pełnomocników i obrońców działających z urzędu.

3. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 18 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 9 grudnia 2022 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

- 1) wskazanie adresu skarżącej (wraz z czterema kopiami);
- 2) doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem:
 - a) postanowienia Sądu Okręgowego w Ś. z 7 lipca 2022 r. (sygn. akt [...]),
 - b) protokołu z posiedzenia Sądu Okręgowego w Ś. z 7 lipca 2022 r. w sprawie [...].

Pismem z 14 grudnia 2022 r. (data nadania) skarżąca wykonała zarządzenie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej, gdyż:

- została sporządzona w imieniu skarżącej przez radcę prawnego, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK);
- przysługująca skarżącej droga prawna została wyczerpana (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w Ś. z 7 lipca 2022 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia;
- skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu wniesienia skargi (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Ś. zostało ogłoszone 7 lipca 2022 r. na posiedzeniu, na którym obecna była skarżąca, natomiast skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 3 października 2022 r. (data nadania);

– w skardze został określony przedmiot kontroli, tj. § 4 ust. 1 w związku z § 17 ust. 2 pkt 2 oraz § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18).

3. Skarżąca wskazała, że na podstawie zaskarżonych przepisów doszło do naruszenia jej prawa do równej ochrony praw majątkowych (wynagrodzenie za pomoc prawną z urzędu, ustalane znacznie mniej korzystnie względem tej samej pracy z wyboru), bez żadnego racjonalnego usprawiedliwienia. Zarzuciła również naruszenie jej prawa do tego, aby ograniczenia wolności i praw były formułowane tylko w ustawie, w ściśle określonych wypadkach, oraz bez naruszenia istoty praw i wolności. Jej zdaniem władze publiczne ograniczyły prawo do należytego wynagrodzenia mimo braku przesłanek wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji, uderzając w jego istotę, co jest wprost zakazane (adekwatność stawki do wykonanej pracy i związanej z tym odpowiedzialności), dodatkowo w akcie rangi podustawowej (rozporządzenie). Skarżąca zwróciła uwagę, że naruszenie konstytucyjnej zasady ochrony praw majątkowych wynika z aktu prawnego, przekraczającego delegację ustawową. Wskazała także na naruszenie prawa do poszanowania i ochrony jej godności, poprzez niczym nieuzasadnione deprecjonowanie zlecanej jej przez władze publiczne pomocy prawnej z urzędu, z racji znacznego pogorszenia warunków ustalania wynagrodzenia względem działania z wyboru.

W tym stanie rzeczy i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, należało – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowić jak w sentencji.